

DODATKOWA LITERATURA

- **Piotr Bogdanowicz**
 —— *Człowiek i przestrzeń. Kultura, przestrzeń, sztuka*
 — Podręcznik dla klasy I liceum ogólnokształcącego
 — Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne
 — Warszawa 1988

Aby zapewnić mieszkańcom miast „podstawowe radości”: niebo, drzewa, światło, należy uratować przyrodę otaczającą miasto – pisał Le Corbusier – przed trądem przedmieść.

Zmieniając sposób myślenia o projektowaniu dzielnic mieszkaniowych, trzeba określić hierarchię potrzeb ludzkich. **Człowiek musi mieć zapewnione prawo do mieszkania, pracy, wypoczynku oraz przemieszczania się z miejsca na miejsce.**

Najważniejsze – to mieszkać! (...)

Prawo każdego człowieka do mieszkania zapewnić może tylko przemysłowa produkcja, Produkcja, a więc już nie indywidualna budowla na oddzielnej działce. Stawiając takie mieszkania ponad ziemią, na sztucznym terenie, można będzie pozostawić nienaruszoną, dotychczas istniejącą zieleń (...)

Produkowane przemysłowo mieszkania dadzą się ustawić jedno na drugim – do słońca, w otwartej przestrzeni. To nie będą kamienice dziewiętnastowieczne i podwórka studnie. Przestrzeń jest dobrem wspólnym (...).

Spiętrzenie mieszkań i tworzenie sztucznych terenów umożliwi ochronę zieleni. Dzięki nowej technice ulica łącząca poszczególne domy nie musi przebiegać po ziemi, ulica wewnętrzna pobiegnie w powietrzu 20 lub 30 m nad ziemią. Podarowane przez przemysł możliwości swobodnego kształtowania placu budynku – stalowe konstrukcje i lekkie ściany osłonowe – pozwolą na kontakt mieszkańca z masą zieleni rozpościerającą się u jego stóp, aż hen – po horyzont. Okno sięgnie od sufitu do podłogi; nie będzie więc okna, będzie szklana ściana. Przestrzeń wniknie przez ścianę do wnętrza pokoju.

- **Le Corbusier i Pierre Jeanneret**
 —— *Pięć punktów nowej architektury*
 — ŹRÓDŁO: <http://teoriaarchitektury.blogspot.com/2011/02/le-corbusier-i-pierre-jeanneret-piec.html>
 — TŁUMACZENIE: Łukasz Stępnik
 — z: *Five Points for a New Architecture*,
 Le Corbusier & Pierre Jeanneret
 — w: *Bau und Wohnen*
 — WYDAWNICTWO: Fr. Wederkind & Co.
 — Stuttgart 1927

1. Podpory. (...) W przypadku budynku możemy dokonać podziału na elementy konstrukcyjne i niekonstrukcyjne. Wcześniejsze fundamenty, na których bez jakiegokolwiek matematycznej kontroli spoczywał budynek, zastąpione są stopami fundamentowymi a ściany słupami (...). Podpory te rozmieszczone są w równych interwałach, niezależnych od wewnętrznej aranżacji budynku. Wznoszą się bezpośrednio od poziomu podłogi do poziomu 3, 4, 6 etc. i podnoszą parter. W ten sposób pokoje nie chłoną wilgoci z gruntu, są dobrze oświetlone i wentylowane, działka jest pozostawiona na ogród, który konsekwentnie rozciąga się pod budynkiem. Taka sama powierzchnia jest też przeznaczona na płaski dach.

2. Ogrody na dachu. Płaski dach wymaga systematycznego użytkowania dla potrzeb mieszkańców: taras na dachu, ogród na dachu. (...) deszczówka będzie spływała niesłychanie wolno. Rury spustowe wewnątrz budynku. Dzięki temu nieodczuwalna wilgoć będzie stale obecna na przykryciu dachu. Ogrody na dachu będą ukazywały niezwykle bujną roślinność. Krzewy a nawet małe drzewa do 3, 4 metrów mogą być sadzone. W ten sposób ogród na dachu będzie najbardziej wyróżnionym miejscem w budynku. Ogółem, ogrody na dachach oznaczają regenerację terenów zabudowanych.

3. Wolny plan. System konstrukcyjny odpowiada za przenoszenie obciążeń ze stropów i dachu. Ściany wewnętrzne mogą być umieszczane gdziekolwiek, na każdym piętrze niezależnie. Nie ma już ścian konstrukcyjnych, tylko membrany o wymaganej grubości. Wynikiem tego jest absolutna

wolność w projektowaniu rzutów; dowolność w stosowanych środkach, co pozwala na zmniejszenie stosunkowo wysokich kosztów żelbetowej konstrukcji.

4. Horyzontalne okna. Wspólnie ze stropami, podpory tworzą prostokątny system otworów w fasadzie, przez który może wędrować światło i powietrze. Okno rozciąga się od podpory do podpory i w ten sposób staje się oknem horyzontalnym. Nienaturalne, pionowe okna konsekwentnie znikają, tak jak nieprzyjemne słupki. W ten sposób pokój jest równomiernie oświetlony, od ściany do ściany. Doświadczenia pokazują, że pomieszczenie oświetlone w ten sposób jest osiem razy lepiej oświetlone niż pomieszczenie z pionowymi oknami o takiej samej powierzchni (...).

5. Wolna fasada. Poprzez wyprowadzanie podłogi poza podpory, tak jak w przypadku balkonów otaczających cały budynek, fasada rozszerza się poza system konstrukcyjny. Traci w ten sposób właściwości konstrukcyjne i okna mogą być powiększane do dowolnej długości, bez jakichkolwiek związków z podziałami wewnętrznymi. Okno może mieć długość zarówno 10 metrów w przypadku budynków mieszkalnych jak i 200 metrów dla gmachów publicznych (nasz projekt dla budynku Ligi Narodów w Genewie). Dzięki temu mamy wolność w projektowaniu fasady.

Pięć punktów opisanych powyżej tworzy zupełnie nową estetykę. Nie pozostawia nam ona żadnych elementów architektury przeszłości, tak jak nie możemy już dłużej opierać się na literalnym i historycznym sposobie nauczania w szkołach.